

Handlingsplanen
for
Fiskepleje
2009

Fiskeplejens formål og indhold

Formål Fiskeplejen har til formål at fremme den naturlige reproduktion af fiskebestandene (§ 61 i lov om fiskeri og fiskeopdræt (fiskeriloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 978 af 26. september 2008). Indsatsen omfatter udsætning af fiskeyngel, sættefisk og forbedring af fiskenes levestandard (biotopforbedringer) samt foranstaltninger og forskning, der i øvrigt har betydning for den naturlige reproduktion, vækst mv. af fiskebestandene. Midlerne anvendes endvidere til administration og information om Fiskeplejen og fisketegnordningen for lyst- og fritidsfiskere. Det er desuden muligt at anvende midlerne til kontrol med overholdelse af reglerne for lystfisker- og fritidsfiskertegn.

Med henblik på at fremme den naturlige reproduktion af fiskebestandene indeholder Handlingsplanen for Fiskepleje 2009 projekter vedrørende udsætning af fisk, vandløbsrestaurering samt målrettede og konkrete forskningsprojekter, som medvirker til at fremme mulighederne for fiskeri og forbedre fiskenes gydeforhold og opvækstmuligheder.

Indsatsen i fiskeplejen har udviklet sig løbende i takt med samfundets ændringer i natursyn. Begreber som bærekapacitet (dvs. hvor mange fisk kan der være på en given lokalitet), autenticitet (hvilke fiskearter er oprindeligt hjemmehørende i det pågældende område) og forsigtighedsprincippet (dvs. at udsætninger suspenderes pga. usikkerhed omkring de miljømæssige effekter), er vigtige værktøjer for at undgå at fiskeudsætninger medfører varige skader på naturen og de vilde fiskebestande. Det er således af stor betydning for den samlede fiskepleje, at indsatsen ikke griber utilsigtet ind over for naturen og de vilde bestande.

Aktiviteterne De ansvarlige for fiskeplejen har siden starten i 1987 været opmærksom på disse krav. Det vidensgrundlag, der er nødvendigt for fiskeplejen sikres løbende gennem forskningsaktiviteter. Fiskeplejens opfattelse og praktiske gennemførelse af udsætninger er i overensstemmelse med forsigtighedsprincippet, således at der ikke foretages udsætninger, der risikerer at resultere i utilsigtede forandringer i det naturlige miljø.

Fiskeplejens anvendelse af forsigtighedsprincippet er således i overensstemmelse med målsætningen om mangfoldighed og naturbeskyttelse som opfølgning på Biodiversitetskonventionen. Forskning og overvågning er afgørende for arbejdet med at bevare og beskytte naturen.

I planlægningen for 2008-2010 suppleres den samlede ramme for fiskeplejeaktiviteterne med tilskud fra Den Europæiske Fiskerifond. Disse midler målrettes kommunale vandløbsrestaureringsprojekter.

Rådgivning Rådgivning omkring fiskeplejen sker i Udvalget for Rekreativt Fiskeri, Ferskvandsfiskeri og Fiskepleje – det såkaldte § 7-udvalg. Udvalget er bredt sammensat af ”brugere”, dvs. lystfiskere, fritidsfiskere, bierhvervsfiskere og erhvervsfiskere. Desuden er Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Landbrug og Kommunernes Landsforening repræsenteret samt de myndigheder, der er ansvarlige for fiskeri og natur- og miljøforhold, dvs. Miljøministeriet v/Skov- og Naturstyrelsen og Fødevareministeriet. Udvalget rådgiver om anvendelse af fiskeplejemidlerne. Desuden drøftes, hvorledes hensynet til sunde fiskebestande varetages bredt i de øvrige dispositioner, der gennemføres i henhold til fiskeriloven. Herudover formuleres der ønsker til relevante miljøforanstaltninger mv.

Der er en bred erkendelse af, at fiskeplejens formål – at fremme den naturlige reproduktion af fiskebestandene – ikke kan opnås alene ved udsætninger af fisk, hvorfor fiskeplejen i høj grad må baseres på andre aktiviteter end alene udsætninger.

§ 7-udvalget bestræber sig på, via sin brede sammensætning, at være med til at formulere forventningerne til andre aktiviteter i samfundet, som berører fiskebestandene på samme måde, som samfundet i øvrigt har forventninger til fiskeplejen.

Handlingsplanen for Fiskeplejen 2009 beskriver, hvilke midler der afsættes til bestandsophjælpning, tilskud til biotopforbedring (vandløbsforbedring), monitorering (undersøgelser i forbindelse hermed), rådgivning, forskning og administration.

Perspektiver

Flerårige Handlingsplaner Siden 2002 har Handlingsplaner på baggrund af drøftelser i § 7-udvalget været baseret på flerårige programmer inden for hele fiskeplejens aktivitetsområde.

Bilag 11 viser Fiskeplejens samlede aktivitetsramme for en 3-årig periode 2008-2010. De prioriterede forskningsaktiviteter iværksættes løbende, og for de enkelte år er der balance mellem bestandsophjælpning, forskning og rådgivning. Kun de aktiviteter, der iværksættes i 2009, er beskrevet i detaljer i nærværende plan.

På grund af usikkerheden i indtægtsforventningerne og på grund af sandsynligheden for nye ønsker og erfaringer må visse revisioner af den fremtidige aktivitetsramme forudses.

Det økonomiske grundlag og baggrund

Selv-
finansieret
Fiskepleje

Fiskeplejeordningen er selvfinansieret via indtægterne fra lystfisker- og fritidsfiskertegnene. I medfør af tidligere beslutning reduceres budgettet med 400.000 kr. årligt med baggrund i det arbejde, som Fiskeridirektoratet udfører for Fiskeplejen. I Handlingsplanen benævnes denne aktivitet budgetreduktion.

I henhold til fiskeriloven stiger prisen på lystfisker- og fritidsfiskertegn med 10 % den 1. januar 2009. Forud for dette har prisen på fritidsfiskertegn ikke været ændret siden ordningens start i 1990 og prisen på lystfiskertegn har været ændret én gang i 2004. I 2009 forventes indtægterne fra lystfisker- og fritidsfiskertegn at beløbe sig til ca. 34,6 mio. kr. Hertil kommer overførte, dvs. udisponerede midler fra 2008, der forventes at udgøre ca. 3,6 mio. kr. Det maksimale økonomiske grundlag for aktiviteterne i 2009 bliver således i alt ca. 38,2 mio. kr. Da der kan være en vis usikkerhed omkring indtægterne i forbindelse med stigningen i fisketegnspriserne og størrelsen af det overførte beløb, er det besluttet ikke at disponere hele det forventede rådighedsbeløb i 2009.

Indtægter

Tabellen nedenfor viser udviklingen fra 2008 – 2009 i det økonomiske grundlag. Det skal bemærkes, at tallene er baseret på finanslovstal.

Indtægt i mio. kr.:	2008	2009
Lystfiskertegn	23,0	25,2
Fritidsfiskertegn	8,4	9,4
Overførte midler	0,7	3,6
Finanslovsmidler i alt:	32,1	38,2

Tallene er baseret på oplysninger fra bilag 2.

Budgetterne indeholdt i nærværende Handlingsplan er baseret på en forventning om, at de endelige indtægter i 2008 og 2009 svarer til ovenstående tal.

Aktiviteter i 2009

Nye
projekter

Med baggrund i forslag fra bl.a. § 7-udvalget gennemføres der i perioden 2008-2010 en række forsknings- og undersøgelsesaktiviteter, ligesom en række nuværende aktiviteter fortsættes. I nærværende handlingsplan er kun medtaget projektbeskrivelser af de projekter, der iværksættes/fortsættes i 2009.

Vandløbsrestaurering Vandløbsrestaureringen har til formål at etablere eller forbedre vandrefiskenes passagemuligheder og gydeforhold i mindre vandssystemer, således at den naturlige reproduktion forbedres.

Der er givet tilsagn om EU-midler for ca. 7,5 mio. kr. fra Den europæiske Fiskerifond som tilskud til kommunale vandløbsrestaureringsaktiviteter i 2008/2009.

Derudover afsættes 250.000 kr. til mindre restaureringsprojekter, der gennemføres med indsats fra lokale fiskeriforeninger. Tilskud til disse mindre projekter skal alene dække materialer.

Med baggrund i drøftelse i det rådgivende § 7-udvalg vil der desuden fortsat være åbenhed overfor, at midler afsat til bestandsophjælpning i enkelte vandløbssystemer i løbet af året vil kunne konverteres til vandløbsrestaurering.

Fiskeplejekonsulent Fiskeplejekonsulentordningen, der har til formål at yde rådgivning inden for hele det rekreative fiskeris område, videreføres. Fiskeplejekonsulentordningen forøges med et 1½ årsværk. 1 årsværk inden for Ferskvandsområdet, hvor den nye konsulent primært skal virke som katalysator i forhold til såvel kommuners som lystfiskeres arbejde med vandløbsrestaurering. Det nye ½ årsværk til særlig rådgivning inden for Marin Fiskepleje, skal primært belyse og rådgive fritidsfiskere om marine fiskeplejerede emner i lokalområder eller på regional plan.

Fiskeplejehåndbog DTU, Aqua har etableret en internetbaseret ”Håndbog i Fiskepleje”. Håndbogen opdateres løbende med den nyeste viden inden for fiskeplejerede emner. Adressen er www.fiskepleje.dk.

Ferskvandsområdet

Udsætninger Den hidtidige Fiskeplejeindsats på ferskvandsområdet er gennemgået og videreføres i sin nuværende form, hvor bl.a. alle udsætningsplaner opfyldes fuldt ud, hvad angår yngel, ½-års, 1-års og mundingsfisk.

Dambrugsfisk Anvendelsen af domesticerede ørred (dambrugsfisk) er udfaset i 2005, dvs. at alt udsætningsmaterialet nu er baseret på afkom af vildfisk.

Budget

Nedenstående tabel viser det samlede aktivitetsbudget for ferskvandsområdet i 2008 og 2009.

Aktivitet	2008	2009
Bestandsophjælpning Laksefisk	11,7	12,3
Søer	1,3	1,3
Ørred og Laks i alt:	13,0	13,6
Projekter	7,0	9,5
Vandløbsrestaurering:	0,3	0,3
Samlet indsats:	20,3	23,4

Tallene er baseret på oplysninger fra bilag 3.

Bestandsop- hjælpning:

Laksefisk

Udsætningsaktiviteterne for ørred fortsættes i 2009 i deres nuværende form. Priserne på udsætningsmaterialet (ørred) er justeret lidt.

Udsætninger ifølge udsætningsplanerne (yngel, ½-års, 1-års, og munding) opfyldes. Ligeledes fortsættes de ekstra mundingsudsætninger ved Sjælland, Fyn og i Århus-bugten med uændret økonomisk omfang.

Anbefalingerne vedrørende udsætninger af laks opfyldes fortsat som foreskrevet i den reviderede Laksehandlingsplan (Status for Laksehandlingsplanen, DFU, 1999).

Søer

Bestandsophjælpningen af gedder i søer blev reduceret i 2007, idet den hidtidige udsætningsmetodik i stort omfang har virket utilfredsstillende. Der er i konsekvens heraf iværksat undersøgelser der skal belyse effekten af udsætning af lidt større gedder. De største ressourcer anvendes på udsætning af gedder, ørred, ål, krebs og sandart, nævnt efter økonomisk prioritet. Der foretages fortsat bestandsophjælpning i søer ned til 3 ha.

Åleudsætningerne i søer og vandløb forventes fortsat med samme økonomiske omfang som i 2008. Udsætningerne forudsætter dog at det lykkes at hjemtage glasål i tilstrækkeligt omfang, hvilket imidlertid ikke har været et problem i 2008.

Vandløbs- restaurering

Som tidligere nævnt forudsættes de midler som Fiskeplejen har afsat suppleret med tilskud fra den Europæiske Fiskerifond i 2009 med det formål at forbedre eller genetablere fiskenes passagemuligheder og gydeforhold, fortrinsvis i mindre vandløb over hele landet. Ordningen med en særlig ”lystfiskerpulje” fortsættes.

Detaljeret aktivitetsbudget for disse aktiviteter fremgår af bilag 7.

Undersøgelser & forsknings- aktiviteter:

Igangværende projekter:

Ferskvandsrelaterede projekter

- Revision af udsætningsplaner for vandløbene fortsættes med den hidtidige ressource. Dvs. at den enkelte plan revideres med 7 års intervaller
- Effekten af habitatsforbedringer evalueres
- Genetiske undersøgelser i forbindelse med bestandsophjælpningen af vestjyske laksebestande fortsættes.
- Årlig overvågning af et antal ørredbestande fordelt i hele landet.
- Projektet med fokus på laksefiskenes vandløbshabitater og effekten af vandløbsvedligeholdelse fortsættes.
- En langtidsundersøgelse af genflow fra udsatte laksefisk til vilde laksefiskebestande fortsættes.
- Udviklingen i fiskebestanden i restaurerede søer følges.
- Projektet vedr. smoltens passage og geddebestandens udvikling i nyetablerede vandløbsnære søer (VMPIII-projekter) fortsættes.
- Undersøgelsen af sæsonmigrationen hos cyprinide fisk fortsættes.
- Projektet, der fokuserer på betydningen af de fysiske og biologiske forhold, f.eks. sigtbarhed på de forskellige rovfiskebestande fortsættes.
- Der fokuseres på en aktiv forvaltning af fiskebestanden i menneskepåvirkede søer
- Havørredens marine liv (vandring og overlevelse) belyses ved hjælp af avanceret mærketeknologi.
- Projekt, der fokuserer på de vestjyske laksebestandes bestandsudvikling og naturlige reproduktion.
- Havørredbestandens udvikling i et vandløb følges i forbindelse med spærringssanering.
- Effekterne af naturlige og fiskeri-relaterede påvirkninger af fiskebestanden i en sø følges med avanceret måleudstyr (3D).

- Adfærd og rekrutteringsbiologi hos søørred belyses med fokus på betydningen af skarvprædation

Detaljeret aktivitetsbudget for disse aktiviteter fremgår af bilag 7 og 8.

Nye aktiviteter i 2009

- Sikkerhedsstyrelsen har meddelt DTU, Aqua, at det elfiskeudstyr, der p.t. findes i Danmark ikke opfylder EU's krav til sikkerhed. Der forventes en overgangsordning med udfasning af det hidtidige udstyr. Under rådgivning er der afsat 60.000 kr. i forbindelse med udvikling og godkendelse af nyt elfiskeudstyr, som skal være klar i 2010.
- Der afsættes 90.000 kr. til afholdelse af kurser i vandløbsrestaurering
- Fiskeplejens årlige tilskud til udsætning af laksesmolt i Gudenåen øges fra 200.000 kr. til 250.000 kr.

Ål

Igangværende projekter:

- Moniteringen af glasålvandringen fortsættes, ligesom undersøgelserne af ålens vækst og overlevelse på lokaliteter i forskellige vandløb og søer fortsætter.
- Undersøgelserne af ålens populationsdynamik i ferskvand og saltvand fortsættes.
- Moniteringen af ålens svømmeblæreorm (*Anguillicola*) udbredelse fortsættes.

Den fremtidige åleudsætning skal medvirke til bestandsgenopretning i henhold til Rådets Forordning (EF) Nr. 1100/2007 om foranstaltninger til genopretning af bestanden af europæisk ål samt den danske ålegenopretningsplan.

Detaljeret aktivitetsbudget for disse aktiviteter fremgår af bilag 9.

Marin Fiskepleje

Den hidtidige fiskeplejeindsats på havområdet fortsætter med fokus på fladfisk i kystnære områder og med vægt på aspekter som bærekapacitet og miljøfaktorer, og hvordan disse influerer på vækst og overlevelse af fladfiskeyngel og ungfisk i forskellige opvækstområder. Der foretages enkelte udsætninger af pighvar og skrubber på udvalgte lokaliteter. Hvor det er muligt, købes fiskeyngel fra kommercielle anlæg, hvor det tilstræbes at moderfiskene er indhentet på udsætningslokaliteten. I de kommende år vil man forsøge at indfange moderfisk af pighvar i Østersøen med henblik på bestandsophjælpning i den vestlige Østersø.

De foreløbige resultater fra forsøgsfiskeri og dykkerundersøgelser i Vejle Fjord, på det område, hvor der er habitat restaureret ved at udlægge sække med muslingeskaller, der er fæstnet sammen 3 og 3, tyder på, at de udlagte strukturer har en positiv påvirkning på både bundlevende dyr og fiskefauna.

Fangst-
registrering

Arbejdet vedrørende fangstregistrering blev i 2005 afløst af en mere stringent fangstregistrering foretaget af ”nøgle-fiskere”, dvs. fiskere med hvem, det er aftalt, at der fiskes med bestemte redskaber på en forudbestemt position og at fisketiden og fiskehyppigheden ligeledes er forudbestemt. Dette vil give mere sammenlignelige data. De første års registreringer er foretaget uden større problemer. Der er sat temperaturloggere ud på alle stationer

Budget

Nedenstående tabel viser det samlede aktivitetsbudget for den marine fiskepleje i 2008 og 2009.

Aktivitet	2008	2009
Bestandsophjælpning	2,1	2,1
Projekter	1,0	0,8
Ål og helt i alt:	3,1	2,9
Køb af fisk	1,0	1,0
Projekter	2,6	3,4
Marine arter i alt:	3,6	4,4
Samlet indsats	6,7	7,3

Tallene er baseret på oplysninger fra bilag 4.

Udsætnings-
aktiviteter:

Ål & Helt

Der foretages åleudsætninger for i alt ca. 1,5 mio. kr.

De senere år har prisen på ål været meget høj. Det er derfor besluttet, at man også i 2009 vil lade omfanget af udsætninger af ål være afhængig af, om der kan skaffes udsætningsmateriale til priser, der står i rimeligt forhold til nytteværdien af udsætningerne.

Heltudsætningerne fortsætter i det nuværende omfang i Limfjorden, Nissum Fjord og Ringkøbing Fjord, samt Randers Fjord.

Egentlige marine arter Der foretages enkelte bestandsophjælpende udsætninger. Der afsættes et fast maksimalt beløb til indkøb af pighvar- og skrubbeyngel, der kan indkøbes fra kommercielle anlæg. Fra 2008 er der lavet en aftale med Bornholms Lakseklækkeri om at producere pighvar til udsætning i den vestlige Østersø.

Undersøgelser & forskningsaktiviteter:

Igangværende projekter:

- Rådgivning inden for Marin Fiskepleje
- Bestandsophjælpning og administration
- Optimering af fisks overlevelse (fortsættelse af tidligere projekt med fokus på forbedring af udsætningsstrategier)
- Habitatrestaureringsprojekt i Vejle Fjord (afsluttes)
- Fangstregistrering i de indre kystnære farvande ("nøgle-fiskere")
- Habitat egnethed med fokus på centrale opvækstområder for pighvar
- Undersøgelse af mulighederne for at op hjælpe fiskebestandene i Nørre Fjord i Helnæs Bugten ved habitatrestaurering.

Detaljeret aktivitetsbudget for disse aktiviteter fremgår af bilag 10.

Basisdrift af Fiskeplejen

Budget Det fremskrevne budget for basisdrift af fiskeplejen fremgår af tabellen nedenfor:

Aktivitet	2008	2009
Rådgivning Ferskvand	1,2	1,5
Rådgivning Marin	0,3	0,8
DFU i alt	1,5	2,3
Adm. Registre og udsalg mv.	1,4	1,7
Porto, gebyrer og fremlæg.	1,3	1,6
Øvrige	0,4	0,4
Fiskeridirektoratet i alt	3,1	3,7
Samlet basisdrift	4,6	6,0

Tallene er baseret på oplysninger fra bilag 5 og 6.

Basisdriftens omfang Basisdriften vedrører hovedsageligt Fiskeridirektoratets betalinger for ydelser i forbindelse med administration og opkrævning af lyst- og fritidsfiskertegn. Aktiviteten er udliciteret og omfatter bl.a. registrering og genudsendelse af girokort til såvel lystfiskertegn som fritidsfiskertegn. Fiskeridirektoratets betalinger er forøget i 2009 i forhold til 2008, bl.a. på grund af, at der skal foretages udbud af det samlede administrative system samt opfyldelse af nye sikkerhedskrav til betalingssystemet.

På baggrund af drøftelser i § 7-udvalget omkring indførelse af et supplerende betalingssystem baseret på internettet, blev der med virkning fra 1. januar 2005 indført nyt administrativt EDB-system.

Med dette system er der som hidtil mulighed for giro- og PBS-indbetalinger. Desuden er der mulighed for indbetaling via internettet på: www.fisketegn.dk. Denne mulighed kan benyttes både af den enkelte private indbetaler og af de udsalgssteder, der indgås aftale med. I forhold til tidligere er kravene til kvittering forenklet, idet man nu blot kan oplyse sit fiskerinummer sammen med forevisning af legitimation.

Derudover er rådgivning inden for både ferskvand og saltvand, samt den samlede administrative ressource i forbindelse med DFU's administration af udsætninger mv. henlagt under dette område.